

מנהיגות יהודית

04

בשביל מה צריך מלך?

בשביל מה צריך מלך?
מהו תפקידו של מנהיג?

מה דעתכם?

כי תבוא

כי-תבא אל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ וּיְרַשְׁתָּהּ וַיִּשְׁבְּתָהּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכֹל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתַי: שׁוּם תָּשִׂים עָלַיךְ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ מִקְרֹב אַחִיךָ תָּשִׂים עָלַיךְ מֶלֶךְ לֹא תֹכַל לָתֵת עָלַיךְ אִישׁ נִכְרִי אֲשֶׁר לֹא-אַחִיךָ הוּא. (דברים, יז, יד-טו).

מנתחים יחד

★ האם מדובר בציווי למנות מלך על או במתן אפשרות למנות, אם ירצו?

★ "כי תבוא אל הארץ... וירשתה" בקשת המלך מתאפשרת רק לאחר ירושת הארץ. מתי היינו מצפים העם יצטרך מלך? מה זה אומר לגבי תפקידו של המלך?

נעים להכיר!

הרב שמשון בן רפאל הירש (רש"ר הירש, כ"ד בסיוון ה'תקס"ח, 20 ביוני 1808 - כ"ז בטבת ה'תרמ"ט, 31 בדצמבר 1888) היה רב גרמני, מהרבנים הבולטין בתקופתו.

עמד בראשות המאבק ברפורמים ובפוזיטיביזם-היסטוריים.

הרב הירש חיבר ספרי יסוד על היהדות בהם 'חורב', 'אגרות צפון' ופירושו על התורה.

בספריו ובהגותו משלב הרב הירש בין חדש לישן, בין קדמה למסורת ומראה את רלוונטיות של התורה ללומד בן ימינו.

מה היעוד?

כִּי תבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וַיִּרְשָׁתָהּ וַיֵּשְׁבֶתָ בָּהּ - מְלִים אֵלֶּה, הַפּוֹתְחוֹת אֶת פְּרִשְׁת הַמֶּלֶךְ, מוֹרוֹת מִיַּד בְּאֶרֶח חֵד מִשְׁמָעֵי: **מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא נוֹעַד לְכַבֵּשׁ אֶת הָאָרֶץ וּלְהַבְטִיחַ אֶת יִרְשָׁתָהּ**, וּמִכָּאן שְׁיֵעוּדוֹ אֵינְנוֹ לְפִתּוֹחַ עֲצָמָה כְּלָפִי חוּץ. כִּי ה' הוּא הַנוֹתֵן לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ, וּבְעֶזְרַת ה' יִכְבֹּשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת אֶרְצוֹ וַיֵּשֶׁב בָּהּ לְבִטָּח תַּחַת הַגָּנְתוֹ. עֶזְרַת ה', הַגָּנְתוֹ וּבִרְכָתוֹ הַבְּטָחוֹ לְיִשְׂרָאֵל פְּעָמִים רַבּוֹת בְּתוֹכָהּ...

לְצַרְךָ זֶה אֵין יִשְׂרָאֵל זְקוּק לְכַחוֹ שֶׁל מֶלֶךְ, אֲלֵא דִּין לְיִשְׂרָאֵל שְׁיִהְיֶה "יִשְׂרָאֵל", הָעַם הַנֶּאֱמָן לְתוֹכַת ה'; דִּין שְׁיִשִּׁיג נְצַחוֹן מוֹסְרֵי עַל עֲצָמוֹ, וּכְבֹר מְבִטָּח לוֹ נְצַחוֹן עַל כָּל אוֹיֵב הַנִּלְחָם בּוֹ מִן הַחוּץ. וְכֵן נִתְבָּאֵר הַפְּסוּק שֶׁלֵּנוּ בְּסִפְרֵי כָּאן: "אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ - בְּזִכּוֹתֶיךָ". ה' נוֹתֵן אֶת הָאָרֶץ לָךְ, וּלְצַרְךָ כְּבוֹשָׁה אֵין אַתָּה זְקוּק לְמֶלֶךְ אֲלֵא אַתָּה זְקוּק כֵּךְ לְעֲצָמְךָ, לְמַהוֹתֶךָ שְׁלָךְ...

(הרב שמשון רפאל הירש).

שאלה לדיון

כיצד עם-ישראל יכול להשיג

נצחון מוסרי על עצמו?

מה מיוחד במלך?

לישראל עמדו נביאים,
שופטים ודיינים קודם שהוקם
מוסד המלוכה.
מהו התפקיד המיוחד
שממלא המלך,
זה שלא מלאו המנהיגים האחרים?

רגע חושבים

מדוע יש צורך שהעם
יתעורר לבקש מלך?
מהו הצורך שיחוש
העם?

עד שיתעורר הצורך...

אָפּ עַל פִּי כֵן נֶאֱמַר כָּאן וְאִמְרַתְּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ
כָּכֵל - הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתַי: אַחֲרֵי הַשְּׁלֵמַת כְּבוֹשׁ
הָאָרֶץ, כְּאֲשֶׁר תֵּשֵׁב לְבֶטַח בְּאֶרֶץ, תַּחוֹשׁ בְּצַרְךָ
לְמִנּוֹת עָלֶיךָ מֶלֶךְ, וְסִפּוֹק הַצַּרְךָ הַזֶּה אֵינָנו נֶקֶד מְתָר
אֶלָּא עַל פִּי הַהִלְכָה (סְנֵהדְרִין כ, ב) הוּא מְצֻנָה. וּמִכָּאן
שְׂמֻצוֹת "שׁוֹם תְּשִׁים עָלֶיךָ מֶלֶךְ" תְּלוּיָה וְעוֹמְדָת עַד
שִׁיתְעוֹרֵר הַצַּרְךָ הַזֶּה, שְׂכֵן נֶקֶד אִם יַחוּשׁוּ בְּצַרְךָ הַזֶּה
יַעֲרִיכוּ כְּהִלְכָה אֶת מוֹסֵד הַמֶּלֶךְ וְלֹא יֵרְאוּ בּוֹ קִפּוּם
עֲצָמָאוֹת שְׂנֹכְפָה עֲלֵיהֶם בְּעַל כְּרַחֲם.

אנחנו צריכים את זה!

תחושת הצ'כר הזה יכולה להתעורר בק מסבה אחת: הם ירצו להבטיח את הענין היחיד שהוא תנאי לשמיכת ה' וברכתו; הם יבקשו להביא לידי כך שישראל יהיה "ישראל" - העם הנאמן לתוכת ה'. לפיכך אין ספק שהתוספת "ככל - הגוים אשר סביבתי" יכולה להתפרש בק כך: ההצלחה הלאומית העליונה של כל הגוים מתבטאת בפתוח עצמה גדולה כלפי חוץ, לצ'כר זה הם מאחדים את כל כוחותיהם הלאומיים, ואחוד זה ישג בק על ידי השתעבדות לראש א'חד, שכל הכוחות הלאומיים נמסרו לפקדתו. גם אתה תחוש בצ'כר דומה, אלא שההצלחה הלאומית העליונה שלך מתבטאת בקיום מלא של תוכת ה' כלפי פנים, ולצ'כר זה תבקש לכוון אחדות לאומית על ידי ההשתעבדות לראש א'חד.

יחי המלך!

הָרֹאשׁ הַזֶּה שְׁתָּשִׂים עָלֶיךָ יְהִי־הוּא
 הָרֹאשׁוֹן לְשׁוֹמְרֵי הַתּוֹכָה בְּיִשְׂרָאֵל,
 וּבְאַצִּילוֹת הַמוֹסָרִית שֶׁל נְאֻמָּנוֹתוֹ
 לַתּוֹכָה יַעֲבֹר לְפָנָי עִמוֹ כְּמוֹפֶת. רוּחַ
 הַיְעוּד הַזֶּה תִּמְלֵא אֶת לְבוֹ, וְלָרוּחַ
 זֶה יִבְקֹשׁ לְרִכּוּשׁ כָּל רוּחַ וְנִפְשׁ
 בְּהַכָּרָה וּבְרַעְיוֹן בְּמִלָּה וּבְמַעֲשֵׂ.
 בְּכֶם דְּבָרוּ, דְּגַמְתוּ וְכַבוֹדוּ
 יִתְיַצֵּב כְּנֶגֶד כָּל הַמִּתְנַכְרִים
 לְרוּחַ זֶה, וְאַתָּה תִּמְסַר אֶת
 כָּל כּוֹחוֹתֶיךָ לְפַקְדָתוֹ כְּדִי
 שְׁיִלָּחֵם וַיִּגַּן עַל יְעוּדְךָ
 הַלְאֵמִי כְּלַפֵּי פָנָיִם.

מעמיקים בסוגיה

כמה איסורים מופיעים בפסוקים אלו?
מהם הבדלי הניסוח בין האיסורים,
מדוע הם קיימים?

מוזמנים לעיין בדף ההנחיות ולהרחיב בנושא

עצור!

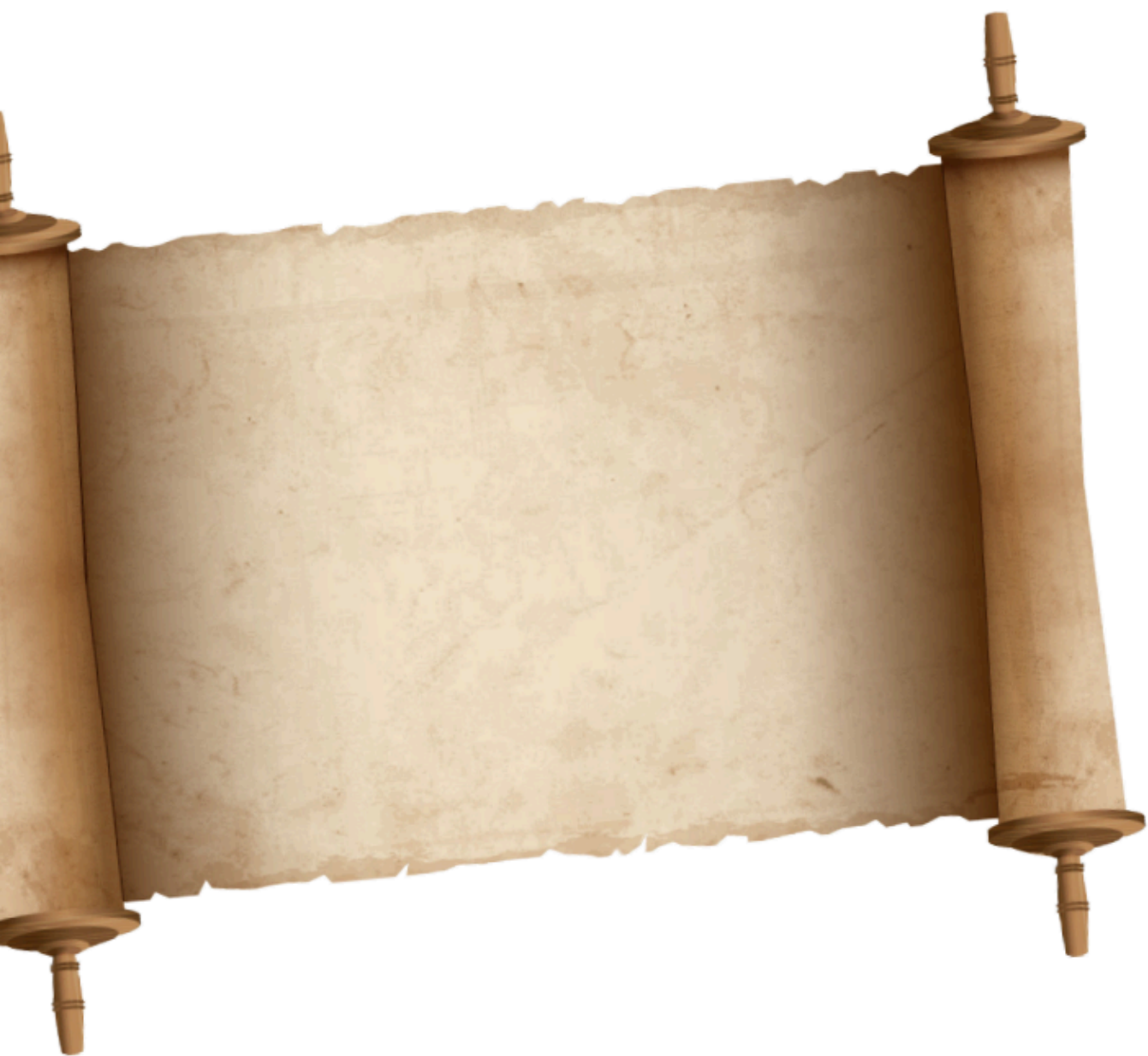
כק לא-יִרְבֶּה-לוֹ סוֹסִים וְלֹא-יִשְׁיב אֶת-הָעַם
מִצְבִּימָה לְמַעַן הִרְבוֹת סוֹס וְה' אָמַר לָכֶם לֹא תִסְפוּן
לָשׁוּב בַּדֶּךְ הַזֶּה עוֹד:
וְלֹא יִרְבֶּה-לוֹ נָשִׁים וְלֹא יִסוּר לְבָבוֹ וְכִסֶּף וְזָהָב לֹא
יִרְבֶּה-לוֹ מְאֹד

(שם, טז-יז)

יש לי מושג

'כל אכין ורקין מיעוטין הם'
המילים "אך" ו"רק" שבתורה. כל מקום שכתוב בתורה
"אך" או "רק" הרי זה בא למעט דבר מה.
עיינו בדף ההנחיות ללמוד מה מילת 'רק' ממעטת בפסוק זה

משימתו הראשונה של המלך

וְהָיָה כְּשִׁבְתוֹ עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת-
מִשְׁנֵה הַתּוֹכָה הַזֹּאת עַל-סֵפֶר מִלְפְּנֵי הַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם:

וְהִיטָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל-יְמֵי חַיָּו לְמַעַן יִלְמַד
לְיִרְאָה אֶת- ה' אֱלֹקָיו לְשָׁמֵר אֶת-כָּל-דִּבְרֵי
הַתּוֹכָה הַזֹּאת וְאֶת-הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשׂוֹתָם:
לְבַלְתִּי רוּם-לִבּוֹ מֵאֲחִיו וּלְבַלְתִּי סוּר מִן-
הַמִּצְוָה יְמִין וּשְׂמֹאל לְמַעַן יֵאָרִיךְ יָמָיו עַל-
מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו בְּקִרְבֵי יִשְׂרָאֵל
(שם, יח-כ).

מי מכוון את המלך?

מִיָּד עִם עֲלוֹתוֹ עַל כֶּסֶא מַלְכוּתוֹ יְהִי מַעֲשֵׂהוּ
 הַרְאֵשׁוֹן: שִׁיכְתֹּב סֵפֶר תּוֹכָה לְעֶצְמוֹ. עַל יְדֵי כֶךְ הוּא
 מְבִטֵּא שֶׁהַתּוֹכָה נִתְּנָה לוֹ בְּרֵאשׁ וּבְרֵאשׁוֹנָה, וְאִין
 הוּא עוֹמֵד לְמַעַלָּה מִהַחֶק אֲלֵא הַתּוֹכָה תִּכְוֵן אֶת כָּל
 חֲיָיו וְכָל תְּפִקִּידוֹ כְּמֶלֶךְ הוּא לְדֹאג לְקִיּוּם הַתּוֹכָה
 בְּעַם. בְּנֶאֱמָנוֹתוֹ וּבְמִסִּירוֹתוֹ לְתְּפִקִּידֵי הַתּוֹכָה הוּא
 יְהִי "בֶן תּוֹכָה" רֵאשׁוֹן בְּעַמוֹ, וּבְמַעֲשָׂיו יְהִי דֹגְמָה
 לְאִמָּה.

צידה לדרך

**אלו תובנות מלכותיות יכולות ללוות אותנו
בחיי היומיום?**

בהכנת המצגת נעזרנו במערך שיעור נפלא
שהכינה הגב' תמר שרייבר
תודתנו שלוחה

תודה רבה